

Measuring the level of entrepreneurship and the effect of factors affecting it from the point of view of graduates of Payam Noor universities in Tehran province

ARTICLE INFO

Article Type

Research Article

Authors

Alireza Zare Davijani
Khadije Khanzadi*
Abdolrahim Navehebrahim
Nader Soleimani

How to cite this article

Alireza Zare Davijani, Khadije Khanzadi, Abdolrahim Navehebrahim, Nader Soleimani, Measuring the level of entrepreneurship and the effect of factors affecting it from the point of view of graduates of Payam Noor universities in Tehran province. *Journal of Islamic Life Style Centered on Health*. 2023;7(1):449-462.

1. PhD student, Department of Educational Management, Garmsar branch, Islamic Azad University, Garmsar, Iran.

2. Faculty member, Department of Educational Management, Garmsar branch, Islamic Azad University, Garmsar, Iran (corresponding author).

3. Faculty Member, Department of Educational Management, Kharazmi University, Tehran Branch, Tehran, Iran.

4. Faculty member, Department of Educational Management, Garmsar branch, Islamic Azad University, Garmsar, Iran.

* Correspondence:

Address:

Phone:

Email: shkhanzady@gmail.com

Article History

Received: 2023/02/27

Accepted: 2023/05/15

ABSTRACT

Purpose: The purpose of this research was to measure the level of entrepreneurship and the effect of factors affecting it from the point of view of the students of Payam Noor University in Tehran province.

Method: The research method used is correlation and data analysis was done using descriptive and inferential statistics (F, T, exploratory factor analysis).

Findings: The output of the research, in order of emphasis on strengthening four variables including individual and personal abilities and qualifications of graduates, strengthening educational elements related to the development of entrepreneurship in the university, strengthening the conditions of government support, facilitation, support and encouragement) and finally intervention It has an effect on academic entrepreneurship in six environments.

Conclusion: The individual and personal capabilities and qualifications of the graduates, strengthening the educational elements related to the development of entrepreneurship in the university, strengthening the conditions of government support, facilitation, support and encouragement) have an effective intervention on university entrepreneurship.

Keywords: Entrepreneurship, government support, individual capabilities, educational elements

سنجش میزان کارآفرینی و اثر عوامل موثر بر آن از

دیدگاه دانش آموختگان دانشگاه های پیام نور استان

تهران

علیرضا زارع داویجانی

دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزشی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران.

خدیجه خانزادی *

عضو هیئت علمی، گروه مدیریت آموزشی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران (نویسنده مسئول).

عبدالرحیم نوه ابراهیم

عضو هیئت علمی، گروه مدیریت آموزشی، دانشگاه خوارزمی، واحد تهران، تهران، ایران.

نادر سلیمانی

عضو هیئت علمی، گروه مدیریت آموزشی، واحد گرمسار، دانشگاه آزاد اسلامی، گرمسار، ایران.

چکیده

هدف: هدف از پژوهش حاضر سنجش میزان کارآفرینی و اثر عوامل موثر بر آن از دیدگاه دانش آموختگان دانشگاه های پیام نور استان تهران بود .

مواد و روش ها: روش تحقیق مورد استفاده همبستگی بوده و با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی (F)، T، تحلیل عاملی اکتشافی)، اقدام به تجزیه و تحلیل داده ها شده است .

یافته ها: خروجی پژوهش به ترتیب تاکید بر تقویت چهار متغیر شامل توانمندی های فردی و شخصی و صلاحیت های دانش آموختگان، تقویت ارکان آموزشی مرتبط با توسعه کارآفرینی در دانشگاه، تقویت شرایط حمایتی دولت، تسهیلگری، حمایتی و تشویقی و در نهایت مداخله گری در محیط های شش گانه موثر بر کارآفرینی دانشگاهی دارد.

نتیجه گیری: توانمندی های فردی و شخصی و صلاحیت های دانش آموختگان، تقویت ارکان آموزشی مرتبط با توسعه کارآفرینی در دانشگاه، تقویت شرایط حمایتی دولت، تسهیلگری، حمایتی و تشویقی) مداخله گری موثر بر کارآفرینی دانشگاهی دارد.

کلیدواژه ها: کارآفرینی، حمایت دولتی، توانمندی های فردی، ارکان آموزشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۰۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۲۵

*نویسنده مسئول: shkhanzady@gmail.com

مقدمه

در جوامع جدید بنا بر دلایلی چند(نیازمندی به حفظ استقلال، تمنای رفاهیات بیشتر و ارتقا سطح توانمندی های افراد)، کار و فعالیت تا جای ممکن از رابطه و شکل استخدام فردی و استخدام دیگران شدن فاصله گرفته و گرایشات بالایی از حرکت به سوی خودکارفرمایی و خود اشتغالی در افراد مشاهده می شود و از طرف دیگر، دولت ها نیز با توجه به اثرات و پیامدهای اقتصادی-اجتماعی اثبات شده کارآفرینی در تولید ثروت، توسعه فناوری و بحث اشتغال مولد، بشدت متمایل به سرمایه گذاری روی توسعه آن هستند (۱). این در حالی است که در صورت وجود برنامه مداخله گری تحول آفرین در جامعه خصوصا دانشگاه ها و تغییر در روابط سه بعد اصلی سیستم های ملی نوآوری یعنی صنعت، دولت و دانشگاه، می توان انتظار تحقق اثر کارآفرینی در جامعه را داشت (۲). نگاه یکپارچه به نیروی انسانی در چند بحث آموزش عالی، اشتغال، توسعه ملی، گذر از مفهوم دانشگاه نسل اول و دوم و گرایش به سمت دانشگاه نسل سوم و مواردی همانند سبب گردیده که تربیت نیروی کارآفرین، به یکی از وظایف پایه ای در نهادهای آموزشی پیشرو نظیر دانشگاه های تراز اول، تبدیل شود (۳). کارآفرینی دانشجویی و دانشگاهی، نیروی انسانی را در فرآیندی استاندارد توانمند کرده و به سمت یک کسب و کار نوآورانه در دانشگاه یا نزدیک دانشگاه، به تنهایی یا همراه دیگران هدایت می کند.

مقوله کارآفرینی در آموزش عالی در تمامی دنیا حوزه ای بی دردسر نبوده و با چالش ها و محدودیت های زیادی همراه است (۴). به عبارت دیگر بدلیل آنکه مراکز آکادمیک در کنار توسعه مهارت های علمی و انتقال دانش در چارچوب ارکان آموزش (اهداف و رویکردها، ساختار و تشکیلات، شرایط فراگیر، شرایط آموزشگر، محتوای آموزشی، روش آموزشی و فناوری آموزشی، محیط آموزشی)، باید بتوانند زیست بوم مورد نیاز برای تربیت دانشجوی کارآفرین را نیز فراهم کنند (۵). بر این اساس باید از رواج برداشت های سطحی نظیر یکسان دانسته شدن کارآفرینی با اشتغال، تاکید صرف بر پیشران های کارآفرینی، معادل پنداری عوامل موثر بر توسعه کارآفرینی با رفع محدودیت ها و چالش های کارآفرینی، تاکید تک بعدی بر عناصر تقویت کننده و غفلت از اتمسفر و منظومه کارآفرینی (نگاه غیر اتمسفری در خصوص عناصر بیرونی و خارج از کنترل فرد و تیم کارآفرین)، معادل پنداری آموزش کارآفرینی دانشگاهی با کارآفرینی افراد مهارت محور و غیره، پرهیز شود.

با وجود آنکه مطالعات فراوانی در زمینه بررسی رفتار و ویژگی های کارآفرینی دانشجویان صورت پذیرفته، اما توافق و همگرایی نظری چندانی در خصوص عوامل زمینه ساز موثر بر توسعه و تقویت کارآفرینی یا موانع و بازدارنده ها، وجود نداشته و بیشتر تحقیقات کارآفرینی، متمرکز بر تشریح فرایند راه اندازی کسب و کار بوده و از مرحله و موضوعاتی نظیر تصمیم گیری، آماده سازی و نگاه نظام مند و ساختماندار در بحث کارآفرینی، غفلت شده است (۶).

مفهوم آموزش کارآفرینی شامل پرورش کارآفرینان، درک مبانی و مفاهیم کارآفرینی، تقویت توانایی کشف، ارزیابی و استفاده از فرصت ها و مهارت های کارآفرینانه و تقویت عوامل تاثیرگذار شخصیتی افراد است. آموزش کارآفرینی فرایندی است نظام مند، آگاهانه و هدفگرا برای تربیت افراد غیر کارآفرین به صورتی خالق (۱۳). در واقع، برخلاف باور داشت های قدیمی، در حال حاضر آموزش کارآفرینی به یکی از مهم ترین و گسترده ترین فعالیت دانشگاه های دنیا تبدیل گردیده است.

در تحقیقات متعدد گذشته در خصوص موانع کارآفرینی و موانع کارآفرینی دانشجویان و فارغ التحصیلان دانشگاهی مشخص شده که آنان عموماً تمایل، علاقه و توانایی برای شرکت در فعالیت های کارآفرینانه را ندارند که این معضل نوعی مشکل جهانی قابل تعمیم است، همچنین این مشکل با شدت بیشتری در کشورهای در حال توسعه مشاهده می شود. موانع کارآفرینی در منابع مختلف با دو رویکرد لیست موانع و یا نگاه حوزه ای مورد بررسی قرار گرفته اند. بعنوان نمونه امینی بیدختی مهمترین موانع کارآفرینی را شامل طولانی بودن مدت رشد و پرورش دانشجوی کارآفرین و زمان بر بودن ورود محصولات ابداعی آنها به بازار، کاهش شدید سرعت رشد علمی کشور، بیکاری های ساختاری و شرایط متلاطم اقتصادی، رواج روحیه مدرک گرایی و استخدام گرایی، فقدان کادر هیات علمی ممتاز برای آموزش کارآفرینی، ضعف بنیادین دانشگاه ها برای پیاده سازی نظام های آموزش کارآفرینی و مواردی همانند می داند. صاحب نظران با توجه به رویکرد رفتاری و ویژگی های افراد کارآفرین و جنبه های کلیدی مستتر در مفهوم کارآفرینی، دو نوع مدل مشتمل بر مدل هایی رویدادی (فرد کلیه فعالیت های کارآفرینانه را برنامه ریزی، اجرا و کنترل می کند. بروز برخی عوامل محیطی و تأثیر آن بر فرد، نقش بسیار تعیین کننده ای در تصمیم فرد به گرایش کارآفرینی دارد) و مدل های فرآیندی (نوعی چارچوب چند بعدی که کلیه عوامل نظیر فرد کارآفرین و ویژگی های او، مهارت ها و سبک های مدیریتی او، فرهنگ، استراتژی، ساختار، نظام و سازمان را در بر می گیرد) برای ایجاد و توسعه کارآفرینی ارائه نموده که هر کدام به زیر دسته هایی چند تقسیم می شوند. مدل های تشریح کننده شیوه وقوع کارآفرینی مدل های جدیدی نبوده و از قدمتی حدوداً ۴۰ ساله برخوردار هستند (۱۴). از آنجا که بحث ایجاد، تربیت و آموزش کارآفرینی در تحقیق حاضر مطرح می باشد، لذا تأکید می بایست بر مدل های چند بعدی کارآفرینی قرار گیرد. از جمله مهمترین مدل های مطرح در این رویکرد می توان به مدل فرآیندی چند بعدی جفری تیمونز و همکاران (محیط، ویژگی های شخصیتی، انگیزه ها، رفتار، اهداف و نتایج را در نظر می گیرد و بر توانایی سرمایه گذاری در فرصت ها تکیه نموده و کارآفرین فردی است که دارای مهارت های چندگانه است)، مدل چند بعدی ویلیام گارتر (وی چهار عنصر فرد، محیط، سازمان و فرآیند را در ایجاد یک کارآفرینی سازمانی دخیل دانسته و آنها را با یکدیگر مرتبط می داند)، مدل فرآیندی چل و هاورس (این مدل به منظور تشریح ویژگی های شخصیتی و عناصر جمعیت شناختی بوده و همچنین بر قدرت سرمایه گذاری در فرصت ها که مخالف تجهیز منابع می باشد نیز تأکید دارد)، مدل فرآیندی

فان و همکاران (۷)، موانع تحقق آموزش کارآفرینی در دانشگاه ها را بر اساس مدل چهار بخش ای سیپ CIPP یا ارزیابی ورودی ها، ارزیابی زمینه ها، ارزیابی فرایندها و ارزیابی برون داده، مدنظر قرار داده اند. فیلیپوت و همکاران (۸)، مشکلات ضعف کارآفرینی دانشگاهی را از تلفیق دو حوزه مشکلات عمومی کارآفرینی در جامعه و مشکلات خاص نظام آموزش عالی کشور، مدل بندی نموده و تأکید بر حالت هم افزایی این مشکلات با یکدیگر برای تقویت کارآفرینی دانشگاهی بودند.

مطالعات ویلیامز (۹)، دارای تأکیدات عموماً تک عاملی روی فراگیر یا دانشجو بعنوان عامل اصلی تحقق کارآفرینی دانشگاهی و تقویت همه جانبه او و توانمندسازی وی در جریان تحصیل با رویکرد پرورش انسان کارآفرین بوده است. در مقابل این دیدگاه، والتر (۱۰)، تأکید بر بررسی همه جانبه خروجی های مورد نیاز برای فرد شاخص کارآفرین و تمرکز بر دانشجو برای پرورش چنین فردی می نماید. تفاوت دیدگاه والتر و ویلیامز در منشا تشخیص مهارت های مورد نیاز برای فرد کارآفرین است (ویلیامز تأکید بر فرد استاندارد دارد و والتر تأکید بر فرد صلاحیت دار برای اقدام کارآفرینانه).

تلفیق نظرات بیان گردیده، ما را به سمت نظر داشت به الگوهای جامع نظیر بررسی مسئله حول فرآیندهای چند بعدی کارآفرینی (در این دیدگاه، کارآفرینی نوعی چارچوب چند بعدی و پیچیده ای فرض می شود که کلیه عوامل نظیر فرد کارآفرین و ویژگی های او، مهارت ها و سبک های مدیریتی او، فرهنگ، استراتژی، ساختار، نظام و سازمان را در بر می گیرد) و مدل چند بعدی ویلیام گارتر (وی چهار عنصر فرد، محیط، سازمان و فرآیند را در ایجاد یک اقدام کارآفرینی دخیل دانسته و آنها را با یکدیگر مرتبط می داند)، هدایت می کند (۱۱). برای سنجش وضعیت و سطح کارآفرینی در افراد نیز مدل های زیادی توسط افراد مختلف ارائه شده و یکی از جامع ترین این مدل ها، مدل استاندارد شده ماگاریت هیل می باشد که سطح و میزان کارآفرینی را در قالب شش شاخص و ۴۸ سوال مورد سنجش قرار می دهد. بطور خلاصه محقق قصد دارد در تحقیق حاضر با توجه به تأکیدات بر نگاه جامع، وضعیت چهار مولفه ارکان آموزشی در دانشگاه پیام نور (سیاست ها و راهبردها، ساختار و تشکیلات، آموزشگر، محتوا، فراگیر، فناوری آموزشی، محیط دانشگاهی)، خصوصیات و صلاحیت ها و شرایط و مهارت های دانشجویان سال آخر دوره کارشناسی و دانش آموزان سال ۱۴۰۱ دانشگاه پیام نور، شرایط زمینه ای و محیط های دور و نزدیک مرتبط و اثرگذار بر کارآفرینی دانشگاهی (اقتصادی-مالی، اجتماعی-فرهنگی، سیاسی، مدیریتی، قانونی، زیر ساختی) و بحث حمایت های دولت از کارآفرینی و کارآفرینی دانش آموزان (تسهیلگری، حمایتی، تشویقی) را در تعامل با میزان کارآفرینی بیان شده توسط دانش آموزان، مورد بررسی قرار دهد.

مبانی نظری و پیشینه:

تا مدت ها تصور می شد که کارآفرینی خصوصیتی ویژه فردی و ذاتی بوده و تحصیل و آموزش نمی تواند تأثیری بر کارآفرینی داشته باشد، اما شواهد موجود نشان می دهد که دوره ها و برنامه های آموزشی قادر به توسعه کارآفرینی در نیروی انسانی هستند (۱۲).

قابلیت های سیستمی و فرآیندی (سیستم مدیریت دانش، سیستم مدیریت منابع انسانی، سیستم تجاری سازی، فرآیند های آموزشی و پژوهشی)، قابلیت های ساختاری (واحد های تحقیق و توسعه، واحد انتقال فن آوری، مراکز رشد، تامین مالی مخاطره آمیز، حمایت از مالکیت فکری، پایش محیط) و قابلیت اعضا (مهارت های کارآفرینی، گرایش کارآفرینی، فرهنگ کارآفرینی، فرهنگ آموزشی) قرار دارد.

بر اساس مبنای نظری و تئوری های مورد بررسی و پیشینه تحقیقات داخلی و خارجی مورد تحلیل، الگوهای تحلیل عوامل موثر بر کارآفرینی در تحقیق حاضر (مطالعه عمیق کاهش کارآفرینی دانش آموختگان در دانشگاه پیام نور) برخلاف الگوهای تک عاملی یا الگوهای متمرکز روی ماموریت خاص (نظیر الگوهای تحلیل اکوسیستم کارآفرینی، الگوهای تبیین کننده فرصت های کارآفرینانه، الگوهای آموزش کارآفرینی و...)، از حالتی اکتشافی برخوردار بوده و همزمان مسئله را از سه جنبه ساختاری-کارکردی، مخاطبان و محیط مورد بررسی قرار داده است. مدل چند بعدی ویلیام گارتنر (وی چهار عنصر فرد، محیط، سازمان و فرآیند را در ایجاد یک اقدام کارآفرینی دخیل می داند)، نمونه ای نسبتاً مناسب از الگوهای تحلیل کارآفرینی برای حل مسئله تحقیق حاضر می باشد. در تحقیق کریم پور، تقوایی و هاشم نژاد، نیز مدل پیشنهاد شده جامع چهار عاملی (زیرساخت و سازمان، محیط، حمایت، ویژگی های فردی) شباهت مدلی نسبتاً بالایی با مدل پیشنهاد شده در تحقیق حاضر دارد.

مواد و روش ها

تحقیق حاضر از نظر نوع کمی، گذشته نگر و پس رویدادی است. از نظر روش، همبستگی است. تحقیق دارای سه سری متغیرهای وابسته، مستقل و متغیرهای تعدیل کننده است. متغیرهای مستقل تحقیق شامل چهار شاخص ویژگی ها و خصوصیات شخصی و فردی (دارای سه متغیر)، شاخص ارکان آموزش (دارای هشت متغیر)، شاخص شرایط محیطی (دارای شش متغیر) و در نهایت حمایت های دولت از کارآفرینی (دارای سه متغیر) می باشد. متغیر وابسته تحقیق شامل وضعیت کارآفرینی سازمانی در دانشگاه های پیام نور استان تهران از دیدگاه دانش آموختگان بوده و متغیرهای تعدیل کننده هم شامل سن، گروه آموزشی و رشته ای دانش آموختگان مشغول به تحصیل در دانشگاه پیام نور، وضعیت اشتغال، وضعیت تاهل، وضعیت سابقه کارآفرینی و جنس پاسخگویان می باشند. چهار فرضیه اصلی تحقیق به شرح زیر می باشند.

- بین گروه های سنی پاسخگویان با دیدگاه آنها در مورد مقوله های نهایی استخراجی موثر بر کاهش کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور و وضعیت کارآفرینی سازمانی در دانشگاه، تفاوت معنا دار وجود دارد.

- بین گروه های تحصیلی (علوم انسانی، علوم پایه و فنی و مهندسی و کشاورزی) پاسخگویان با دیدگاه آنها در مورد مقوله های نهایی استخراجی موثر بر کاهش کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور و وضعیت کارآفرینی سازمانی در دانشگاه، تفاوت معنا دار وجود دارد.

استیونسون و همکاران (فرآیند ایجاد ارزش از راه تشکیل مجموعه منحصر به فردی از منابع به منظور بهره گیری از فرصت ها) (۱۵). در تحقیق حاضر بنا بر ضرورت نگاه چند بعدی و یکپارچه به دانش آموختگان، دانشگاه پیام نور، شرایط محیطی و زمینه ای و وضعیت حمایت های دولت، نوع نگاه به نظرمدل چند بعدی ویلیام گارتنر، نزدیکی بیشتری دارد.

سنجش میزان کارآفرینی با توجه به تعریف ارائه شده از کارآفرینی، نوع کارآفرینی، جامعه هدف و زاویه نگاه به کارآفرینی می تواند متفاوت باشد. همچنین سنجش میزان کارآفرینی با موضوعاتی نظیر سنجش عوامل موثر بر کارآفرینی، سنجش موانع کارآفرینی، سنجش سطح کارآفرینی، سنجش اکوسیستم کارآفرینی، سنجش تمایل به کارآفرینی، سنجش قصد کارآفرینانه، سنجش فرصت کارآفرینی، سنجش مهیا بودگی محیط کارآفرینی، سنجش میزان اثر آموزش های کارآفرینی و دیگر موارد مطرح در این خصوص تفاوت دارد. سنجش میزان کارآفرینی فرد با سازمان متفاوت بود و دارای تاکیدات خاص خود هستند. در سطح فردی، چنانچه با درگیر شدگی کارآفرینان در عمل با کارآفرینی مواجه باشیم، سنجش میزان کارآفرینی باید متمرکز روی خروجی ها، دستاوردها و پیامدها باشد. اما چنانچه با بحث پتانسیل ها و توان ها مواجه باشیم باید بر بحث آمادگی برای کارآفرینی، تاکید شود.

برای سنجش میزان کارآفرینی در فرد یا وضعیت آن در سازمان یا در یک کسب و کار در سطوح مختلف، روش های مختلفی نظیر نشانگرهای تعیین وضعیت در سطح ملی، تست سنجش وضعیت شخصیت کارآفرینی (ESTP، EPT)، تست پرسشنامه کارآفرینی سازمانی اسکارپوروف و زیمرر یا پرسشنامه ۳۹ سوالی کوراتکو، پرسشنامه سنجش کارآفرینی درون سازمانی کورنوال و پرلمن، پرسشنامه کارآفرینی سازمانی مارگریت هیل (شش مولفه افعال سازمانی، نگرش فردی، انعطاف پذیری، وضعیت پاداش، رهبری کارآفرین و فرهنگ کارآفرین را در قالب ۴۸ سوال مورد سنجش قرار می دهد. در ایران در سال ۱۳۹۰، استاندارد روایی پایایی مدل ۴۸ سواله این پرسشنامه انجام شده و مورد استفاده قرار گرفته است. در تحقیق حاضر به منظور بررسی وضع موجود کارآفرینی دانشگاهی در دانشگاه های پیام نور استان تهران از دیدگاه دانش آموختگان از پرسشنامه استاندارد کارآفرینی سازمانی مارگریت هیل شش مولفه ای و ۴۸ سوالی، استفاده شده است.

در روند بررسی پیشینه تحقیقات داخلی و خارجی، مواردی همانند عوامل موثر بر تقویت گرایش به کارآفرینی، موانع کارآفرینی، راهکارهای تقویت کارآفرینی در اقشار و مخاطبین خاص (نظیر زنان و دانشجویان)، کارآفرینی سازمانی و دانشگاهی، اثرگذاری کارآفرینی بر حوزه توسعه و صنعت و موضوعات نظیر آن، مورد تمرکز و توجه خاص بوده است. در جمع بندی نتایج تحقیقات خارجی مرتبط با موضوع می توان بیان داشت که بدلیل گرایش دانشگاه های غربی به دانشگاه نسل سوم در سال های گذشته تمایل چندانی برای تحقیق روی عوامل موثر بر گرایش و موانع کارآفرینی دانشگاهی وجود نداشته و گرایش بیشتر به سمت بررسی و ارائه مدل های توسعه کارآفرینی دانشگاهی در دانشگاه های نسل سوم است. بدلیل کم بودن چالش های محیطی نیز، بیشتر تاکیدات روی

۱۷۵۰ نفر محاسبه شده و تعداد دانشجویان فارغ التحصیل نیز رقمی در حدود ۲۰۰۰ نفر است (سنوات قبلی). بر این قاعده کل افراد جامعه آماری مورد بررسی ۳۷۵۰ نفر می باشد. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران معادل با ۳۸۴ نفر بدست آمده است. آنچه که الزاما در تحقیق حاضر باید مورد توجه باشد، نظر داشت به حجم نمونه در هر طبقه است که به تفکیک برای دو گروه مرد و زن و گرایشات چندگانه علوم انسانی، علوم پایه، فنی و مهندسی و کشاورزی، محاسبه شده است. روش نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای (PPS) است. آمار مورد استفاده برای تجزیه و تحلیل داده ها، در دو حوزه آمار توصیفی و استنباطی خلاصه شده، آمار توصیفی در زیر حوزه شاخص های پراکندگی و گرایش به مرکز با شاخصه های آماری میانه، میانگین و نما یا مد و انحراف معیار (در صورت نیاز چولگی و کشیدگی) مورد استفاده قرار گرفته و تأکید این قسمت، جهت مقایسه و اولویت بندی بر ضریب تغییرات می باشد. در حوزه آمار استنباطی بدلیل ماهیت شبه فاصله ای داده های طیفی و نرمال بودن داده ها، از آزمون های پارامتری T و F و تحلیل عاملی (جهت دسته بندی عوامل) می باشد.

یافته ها

وضعیت یافته های تحقیق حاضر در دو بعد توصیفی و استنباطی مبتنی بر فرضیات تحقیق، اهداف و بیان مسئله با رویکرد پاسخگویی به مسئله تحقیق بصورت زیر است.

منظور از طرح سوالات مربوط به مشخصات فردی پاسخگویان این است که مشخص شود آیا شرایط فردی افراد روی پاسخ های داده شده اثر دارد یا نه؟ به عبارتی آیا پاسخ ها وابسته به نظر پاسخگویان می باشد یا خیر؟ لذا شناسایی و توصیف وضعیت جامعه آماری، اهمیت خواهد داشت.

- بین جنس (زن، مرد)، وضعیت اشتغال (شاغل و بیکار)، سابقه کارآفرینی (برخوردار و فاقد) و وضعیت تاهل (متاهل، متاهل) پاسخگویان با دیدگاه آنها در مورد مقوله های نهایی استخراجی موثر بر کاهش کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور و وضعیت کارآفرینی سازمانی در دانشگاه، تفاوت معنا دار وجود دارد.

- بین وضعیت کارآفرینی سازمانی در دانشگاه پیام نور از دیدگاه دانش آموختگان و دیدگاه آنها در مورد مقوله های نهایی استخراجی موثر بر کاهش کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور، رابطه معنا دار وجود دارد.

جهت جمع آوری اطلاعات در تحقیق حاضر از روش های ترکیبی-پیمایش پرسشنامه ای از جامعه هدف و مطالعات کتابخانه ای استفاده می شود. ابزار جمع آوری اطلاعات در مطالعه کتابخانه ای فیش برداری بوده و پرسشنامه ها نیز بعنوان یکی از ابزارهای اصلی تحقیق مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

برای تعیین روایی از روش اعتبار محتوایی استفاده شده و پرسشنامه در اختیار اساتید و کارشناسان دانشگاهی و اجرایی قرار گرفت و پس از جمع بندی نقطه نظرات آنها، نسبت به تنظیم پرسشنامه نهایی و توزیع آن بین دانش آموختگان، اقدام گردید. برای سنجش پایایی، روش آلفای کرونباخ مورد استفاده قرار گرفت. میزان آلفای کرونباخ برای سنجش وضعیت کارآفرینی ۰/۹۱۵ و برای عوامل موثر بر کارآفرینی ۰/۷۵۳ بدست آمده است.

جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجویان سال آخر مشغول به تحصیل در واحدها و مراکز ۱۸ گانه پیام نور استان تهران در گروه های رشته ای چندگانه علوم انسانی، علوم پایه، فنی و مهندسی به تفکیک دختر و پسر و همچنین فارغ التحصیلان سال ۱۴۰۱ دانشگاه پیام نور استان می باشند. تعداد دانشجویان واجد شرایط در حدود

جدول ۱: بررسی توصیفی مشخصات فردی پاسخگویان (دانش آموختگان)

گروه ها	فراوانی	درصد معتبر	فراوانی تجمعی	آماره های توصیفی
بین ۲۰ تا ۲۵ سال	۱۱۵	۲۹/۹۵	۲۹/۹۵	میانه=۲۵ تا ۳۰ سال
بین ۲۶ تا ۳۰ سال	۱۳۴	۳۴/۹۰	۶۴/۸۵	مد=۲۵ تا ۳۰ سال
بین ۳۱ تا ۳۵ سال	۱۱۰	۲۸/۶۴	۹۳/۴۹	حداقل=۲۱
بالاتر از ۳۶ سال	۲۵	۶/۵۱	۱۰۰	حداکثر=۵۵
کل	۳۸۴	۱۰۰		
گروه	علوم انسانی	۲۴۹	۶۴/۸۴	
تحصیلی در	علوم پایه	۸۸	۲۲/۹۲	میانه=علوم انسانی
دانشگاه پیام	فنی و مهندسی و کشاورزی	۴۷	۱۲/۲۴	مد=علوم انسانی
نور	کل	۳۸۴	۱۰۰	
وضعیت تاهل	متاهل	۱۶۰	۴۱/۶۶	میانه=مجرد
	مجرد	۲۲۴	۵۸/۳۳	مد=مجرد
	کل	۳۸۴	۱۰۰	
وضعیت	شاغل	۱۸۳	۴۷/۶۶	میانه=بیکار
اشتغال	بیکار	۲۰۱	۵۲/۳۴	مد=بیکار

	-	۱۰۰	۳۸۴	کل	
سابقه کار					
کارآفرینانه	۹۸/۶۹	۹۸/۶۹	۳۷۹	خیر	
فردی و	۱۰۰	۱/۳۱	۵	بله	
جمعی	-	۱۰۰	۳۸۴	کل	
جنس					
زن	۴۷/۴	۵۴/۶۸	۲۱۰	زن	
مرد	۱۰۰	۴۵/۳۱	۱۷۴	مرد	
میانهم زن				کل	
مد= زن		۱۰۰	۳۸۴		

بر ۹۸ درصد پاسخگویان هیچگونه سابقه فعالیت کارآفرینانه فردی و جمعی، نداشته اند. وضعیت آمار توصیفی و رتبه بندی ۲۰ آیتم مطرح بعنوان مقوله های موثر بر کارآفرینی در چهار دسته شرایط فردی و شخصی پاسخگویان، ارکان آموزشی دانشگاه پیام نور، شرایط محیطی موثر بر کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان و در نهایت متغیر حمایتی و تسهیلگری دولت برای کارآفرینی بشرح جدول زیر است.

مطابق یافته های بدست آمده ۶۵ درصد پاسخگویان زیر ۳۰ سال می باشند و بیشترین فراوانی نیز در رده سنی ۲۵ تا ۳۰ سال دیده می شود. عمده گروه پاسخگو جزو علوم انسانی هستند. حدود ۵۵ درصد پاسخگویان را زنان و دختران تشکیل می دهند. حدود ۴۰ درصد پاسخگویان متأهل و حدود ۴۷ درصد آنها شاغل هستند و این طیف شامل اشتغال تمام وقت، نیمه و پاره وقت می گردد. بالغ

جدول ۲: رتبه بندی مقوله های نهایی ۲۰ گانه موثر بر کارآفرینی بر اساس ضریب تغییرات

ردیف	متغیرهای های چهارگانه و گویه های ۲۰ گانه مرتبط با سنجش آن	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات	رتبه
۱	مهارت ها و شایستگی ها و صلاحیت های فردی دانش آموختگان و دانشجویان A1	۴/۲	۰/۴۳	۰/۰۸	۱
۲	نگرش ها، رفتارها و ارزش های دانش آموختگان و دانشجویان A2	۴	۰/۴۷	۰/۱۲	۸
۳	ویژگی های فردی و شخصیتی دانش آموختگان و دانشجویان A3	۳/۹	۰/۵۲	۰/۱۳۴	۹
-	جمع کل ویژگی ها، صلاحیت ها، مهارت ها	۴/۰۴	۰/۴۸	۰/۱۲	۱
۴	اهداف و رویکردهای پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان D1	۳/۲	۰/۶۱	۰/۱۹۱	۱۶
۵	ساختار و تشکیلات پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان D2	۳/۵	۰/۵۸	۰/۱۶۶	۱۲
۶	فراگیران پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان (میزان یادگیری، تجربه عملی، پیگیری درون و برون دانشگاهی) D3	۳/۹	۰/۴۱	۰/۱۰۶	۵
۷	مهارت اساتید پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان D4	۴	۰/۴	۰/۱	۳
۸	محتوای ارایه شده در پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان D5	۴/۵	۰/۴۳	۰/۰۹۶	۲
۹	فناوری آموزشی موجود در پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان D6	۳/۵	۰/۶۵	۰/۱۸۶	۱۵
۱۰	روش های آموزشی مورد استفاده در پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان D7	۳/۶	۰/۴۸	۰/۱۳۴	۹
۱۱	محیط آموزشی دانشگاه پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان D8	۳/۴	۰/۴	۰/۱۱۸	۷
-	جمع کل ارکان آموزش	۳/۷	۰/۵	۰/۱۴	۲
۱۲	تسهیل ها و اقدامات کاهش موانع کارآفرینی فراهم شده توسط دولت برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور B1	۴/۴	۰/۵۱	۰/۱۱۶	۶
۱۳	حمایت های دولت برای کارآفرینی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور B2	۴	۰/۵۵	۰/۱۳۸	۱۰
۱۴	مشوق های فراهم شده توسط دولت برای کارآفرینی بر کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور B3	۳/۹	۰/۵۷	۰/۱۴۷	۱۱
-	جمع کل تسهیلگری، حمایت ها و مشوق ها	۴/۱	۰/۵۵	۰/۱۴۳	۳
۱۵	عامل زمینه ای و محیطی مالی - اقتصادی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور C1	۴/۴	۰/۴۵	۰/۱۰۳	۴

۱۶	عامل زمینه ای و محیطی اجتماعی- فرهنگی-ارزشی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور C2	۴/۲	۰/۴۲	۰/۱	۳
۱۷	عامل زمینه ای و محیطی سیاسی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور C3	۳/۵	۰/۶۱	۰/۱۷۵	۱۴
۱۸	عامل زمینه ای و محیطی قانونی-حقوقی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور C4	۳/۹	۰/۶۶	۰/۱۷	۱۳
۱۹	عامل زمینه ای و محیطی زیرساختی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور C5	۳	۰/۶	۰/۲	۱۸
۲۰	عامل زمینه ای و محیطی مدیریتی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور C6	۳/۲	۰/۶۲	۰/۱۹۴	۱۷
-	جمع کل عوامل محیطی و زمینه ای	۳/۷	۰/۵۶	۰/۱۶	۴
-	وضعیت کل	۳/۸۱	-	-	-

عامل زمینه ای و محیطی مدیریتی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور، اهداف و رویکردهای پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان، گزارش شده است. بر اساس یافته های تحقیق، بنظر می رسد که توسعه کارآفرینی از دیدگاه پاسخگویان امری فردی و شخصی در نظر گرفته شده و چندان معتقد به دخالت دانشگاه نمی باشند.

بر اساس توضیحات ارائه شده قبلی، ارزیابی کارآفرینی دانش آموختگان دانشگاه پیام نور، بر اساس مدل استاندارد ۴۸ سواله و شش مولفه ای مارگریت هیل صورت پذیرفته و وضعیت تفکیکی و تجمعی مولفه ها بشرح زیر است.

میانگین متوسط در حد ۳/۸۱ یعنی نزدیک به زیاد بوده و سه عمل اصلی اثرگذاری برای توسعه کارآفرینی در دانشگاه پیام نور شامل مهارت ها و شایستگی ها و صلاحیت های فردی دانش آموختگان و دانشجویان، محتوای ارائه شده در پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان، عامل زمینه ای و محیطی اجتماعی- فرهنگی-ارزشی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور و مهارت اساتید پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان (رتبه سوم، دو گزینه را شامل می شود) می باشد.

کمترین اثرات هم از سه مقوله عامل زمینه ای و محیطی زیرساختی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور،

جدول ۳: توصیف وضعیت کارآفرینی دانش آموختگان بر اساس مدل استاندارد مارگریت هیل

ردیف	سنجش وضعیت کارآفرینی بر اساس مدل شش عاملی مارگریت هیل	میانگین	انحراف معیار	ضریب تغییرات	رتبه
۱	افعال سازمانی	۲/۹	۰/۶۸	۰/۲۳	۳
۲	نگرش فردی	۲/۸	۰/۵۱	۰/۱۸	۱
۳	انعطاف پذیری	۲/۵	۰/۶۲	۰/۲۵	۵
۴	وضعیت پاداش	۲/۴	۰/۵۷	۰/۲۴	۴
۵	رهبری کارآفرین	۲/۵	۰/۵۵	۰/۲۲	۲
۶	فرهنگ کارآفرین	۲/۲	۰/۵۱	۰/۲۳	۳
-	میزان کارآفرینی دانش آموختگان	۲/۵۵	۰/۵۷	۰/۲۲	-

کشاورزی) نشان می دهد که هیچگونه تفاوت معنی داری بین نظرات پاسخگویان در خصوص مقوله های ۲۰ گانه نهایی استخراج شده وجود ندارد، یعنی همه گروه ها نظرات یکسانی ارائه داده اند. نتایج بدست آمده از تحلیل واریانس در جدول ۸ و ۹ ارائه شده است.

همانگونه که ملاحظه می شود، وضعیت کارآفرینی از دیدگاه دانش آموختگان در حد کم بوده و تمامی مولفه های شش گانه نیز تأیید کننده همین وضعیت هستند. در بین مولفه های سازنده، وضعیت نگرش فردی و رهبری کارآفرین، اندکی بهتر از سایر مولفه هاست. مقایسه نظرات پاسخگویان بر حسب گروه سنی چهارگانه و گرایشات تحصیلی سه گانه (علوم انسانی، علوم پایه، فنی مهندسی و

جدول ۴: مقایسه نظرات پاسخگویان در گروه های سنی چهارگانه در مورد تفاوت یا عدم تفاوت معنادار در خصوص هر یک از مقوله های ۲۰ گانه نهایی و وضعیت کارآفرینی

سطح معنی داری	مقدار F	Mean square	مقاله های ۲۰ گانه
۰/۸۷۰	۰/۶۴۲	۴۰/۶۲۰ ۶۳/۲۳۳	مهارت ها و شایستگی ها و صلاحیت های فردی دانش آموختگان و دانشجویان واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۹۴۶	۰/۵۳۰	۱۲/۵۵۰ ۱۲/۶۶۱	نگرش ها، رفتارها و ارزش های دانش آموختگان و دانشجویان واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۷۸۶	۰/۷۳۳	۷۳/۴۵۱ ۱۰۰/۲۲۰	ویژگی های فردی و شخصیتی دانش آموختگان و دانشجویان واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۸۸۹	۰/۶۱۹	۴۶/۳۶۸ ۷۴/۹۵۱	اهداف و رویکردهای پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۹۷۸	۰/۴۴۹	۲۷/۹۰۷ ۶۲/۰۹۸	ساختار و تشکیلات پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۹۴۲	۰/۵۳۸	۹/۹۷۳ ۱۸/۵۴۴	فراگیران پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان (میزان یادگیری، تجربه عملی، پیگیری درون و برون دانشگاهی) واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۹۴۶	۰/۵۳۰	۱۷/۱۲۷ ۳۲/۳۳۳	مهارت اساتید پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۹۵۰	۰/۵۲۲	۲۱/۵۳۸ ۴۱/۲۳۲	محتوای ارایه شده در پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۹۷۷	۰/۴۵۳	۱۷/۷۲۵ ۳۹/۱۷۲	فناوری آموزشی موجود در پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۹۱۰	۰/۵۹۰	۲/۷۴۴ ۴/۶۵۲	روش های آموزشی مورد استفاده در پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۸۹۱	۰/۶۱۷	۲/۵۱۵ ۴/۰۷۴	محیط آموزشی دانشگاه پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۲۸۲	۱/۲۵۶	۱۴۰/۵۱۸ ۱۱۱/۸۸۸	تسهیل ها و اقدامات کاهش موانع کارآفرینی فراهم شده توسط دولت برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۱۷۲	۱/۴۵۴	۲۳۳/۵۴۹ ۱۶۰/۶۴۴	حمایت های دولت برای کارآفرینی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۴۶۶	۰/۹۳۵	۲۶/۷۴ ۲۸/۶۱	مشوق های فراهم شده توسط دولت برای کارآفرینی بر کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۸۴۱	۰/۴۰۸	۱/۵۵۱ ۳/۸۰۳	عامل زمینه ای و محیطی مالی - اقتصادی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۶۳۲	۰/۶۹۲	۲/۱۶۷ ۳/۱۳۳	عامل زمینه ای و محیطی اجتماعی - فرهنگی - ارزشی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۴۵۰	۰/۹۶۰	۱۱۸/۳۴۲ ۱۲۳/۳۳۵	عامل زمینه ای و محیطی سیاسی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۲۰۰	۱/۵۱۵	۲۶۱/۴۲۱ ۱۷۲/۵۶۰	عامل زمینه ای و محیطی قانونی - حقوقی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۷۸۶	۰/۴۸۵	۱۵/۸۳۲ ۳۲/۶۵	عامل زمینه ای و محیطی زیرساختی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۳۵۴	۱/۱۵۹	۳۷/۸۴۳ ۳۲/۶۵۱	عامل زمینه ای و محیطی مدیریتی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور واریانس برون گروهی واریانس درون گروهی
۰/۴۴۴	۱/۱۲	۳۲/۳۴۵	وضعیت کارآفرینی از دیدگاه دانش آموختگان واریانس برون گروهی
۰/۵۷۶	۰/۹۲	۴۱/۱۲	واریانس درون گروهی

همین وضعیت درباره گرایش های رشته ای سه گانه (علوم انسانی، علوم پایه، فنی مهندسی و کشاورزی) مورد بررسی قرار گرفت و هیچ گونه تفاوت معناداری را نشان نداد.

جدول ۵: مقایسه نظرات پاسخگویان در گروه های تحصیلی سه گانه در مورد تفاوت یا عدم تفاوت معنادار در خصوص هر یک از مقوله های ۲۰ گانه نهایی و وضعیت کارآفرینی

مقدار F	سطح معنی داری	Mean square	مقوله های ۲۰ گانه
۰/۷۹۶	۰/۶۶۱	۴۳/۵۸	مهارت ها و شایستگی ها و صلاحیت های فردی دانش آموختگان و دانشجویان
		۵۴/۷۷	واریانس برون گروهی
		۵۴/۷۷	واریانس درون گروهی
۱/۵۹۳	۰/۱۲۱	۲۶/۰۱۴	نگرش ها، رفتارها و ارزش های دانش آموختگان و دانشجویان
		۱۶/۳۳	واریانس برون گروهی
		۱۶/۳۳	واریانس درون گروهی
۱/۷۴۴	۰/۰۸۲	۱۳۴/۲۹۱	ویژگی های فردی و شخصیتی دانش آموختگان و دانشجویان
		۷۶/۹۹	واریانس برون گروهی
		۷۶/۹۹	واریانس درون گروهی
۱/۴۷۰	۰/۱۶۴	۸۰/۶۶۱	اهداف و رویکردهای پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان
		۵۴/۸۸۱	واریانس برون گروهی
		۵۴/۸۸۱	واریانس درون گروهی
۱/۸۶۹	۰/۰۵۹	۷۰/۵۲۸	ساختار و تشکیلات پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان
		۳۷/۷۲۶	واریانس برون گروهی
		۳۷/۷۲۶	واریانس درون گروهی
۱/۶۱۵	۰/۱۱۴	۱۹/۳۴۶	فراگیران پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان (میزان یادگیری، تجربه عملی، پیگیری درون و برون دانشگاهی)
		۱۱/۹۸۲	واریانس برون گروهی
		۱۱/۹۸۲	واریانس درون گروهی
۱/۵۶۹	۰/۱۲۸	۳۴/۴۳۳	مهارت اساتید پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان
		۲۱/۹۴۹	واریانس برون گروهی
		۲۱/۹۴۹	واریانس درون گروهی
۰/۸۶۳	۰/۵۹۶	۲۴/۵۷۵	محتوای ارایه شده در پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان
		۲۸/۴۷۰	واریانس برون گروهی
		۲۸/۴۷۰	واریانس درون گروهی
۱/۵۴۰	۰/۱۳۸	۳۹/۸۸۸	فناوری آموزشی موجود در پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان
		۲۵/۹۰۳	واریانس برون گروهی
		۲۵/۹۰۳	واریانس درون گروهی
۲/۰۹۶	۰/۰۳۲	۶/۲۳۴	روش های آموزشی مورد استفاده در پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان
		۲/۹۷۴	واریانس برون گروهی
		۲/۹۷۴	واریانس درون گروهی
۱/۰۹۲	۰/۳۸۸	۳/۳۱۴	محیط آموزشی دانشگاه پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان
		۳/۰۳۵	واریانس برون گروهی
		۳/۰۳۵	واریانس درون گروهی
۰/۸۳۷	۰/۶۲۰	۱۰۸/۰۵۴۵	تسهیل ها و اقدامات کاهش موانع کارآفرینی فراهم شده توسط دولت برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور
		۱۲۹/۰۲۷	واریانس برون گروهی
		۱۲۹/۰۲۷	واریانس درون گروهی
۲/۳۷	۰/۰۵۰	۵۲/۲۲	حمایت های دولت برای کارآفرینی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور
		۲۱/۹۹	واریانس برون گروهی
		۲۱/۹۹	واریانس درون گروهی
۱/۸۸۲	۰/۱۱۲	۴۹/۱۷۲	مشوق های فراهم شده توسط دولت برای کارآفرینی بر کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور
		۲۶/۱۳۰	واریانس برون گروهی
		۲۶/۱۳۰	واریانس درون گروهی
۱/۶۱۸	۰/۱۷۰	۴۳/۸۶	عامل زمینه ای و محیطی مالی - اقتصادی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور
		۲۷/۱۱۴	واریانس برون گروهی
		۲۷/۱۱۴	واریانس درون گروهی
۱/۱۸	۰/۳۲۸	۴/۲۲	عامل زمینه ای و محیطی اجتماعی - فرهنگی - ارزشی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور
		۳۶/۵۶	واریانس برون گروهی
		۳۶/۵۶	واریانس درون گروهی
۲/۱۶۲	۰/۰۷۱	۶/۰۴۰	عامل زمینه ای و محیطی سیاسی روی کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور
		۲/۷۹۳	واریانس برون گروهی
		۲/۷۹۳	واریانس درون گروهی

۰/۱۵۴	۱/۶۸۳	۱۹۶/۰۴۵	واریانس برون گروهی	عامل زمینه ای و محیطی قانونی-حقوقی کارآفرینی دانش
		۱۱۶/۵۱۹	واریانس درون گروهی	آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور
۰/۹۳۹	۰/۴۵۴	۸۴/۳۱۲	واریانس برون گروهی	عامل زمینه ای و محیطی زیرساختی روی کارآفرینی دانش
		۱۸۵/۵۲۵	واریانس درون گروهی	آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور
۰/۶۹۶	۰/۷۶۰	۲۵/۱۷۵	واریانس برون گروهی	عامل زمینه ای و محیطی مدیریتی روی کارآفرینی دانش
		۳۳/۱۰۹	واریانس درون گروهی	آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور
۰/۳۱۲	۱/۱۶	۲۱/۳۴	واریانس برون گروهی	وضعیت کارآفرینی از دیدگاه دانش آموختگان
۰/۶۲۱	۰/۹۳	۱۸/۷۱	واریانس درون گروهی	

معینی داشته باشد، ولی درعین حال پژوهشگر می تواند انتظارات خود مبنی بر روابط بین متغیرها و عوامل را نیز در تحلیل وارد کند هدف از انجام تحلیل عاملی اکتشافی در تحقیق حاضر، دسته بندی مقوله های نهایی ۲۰ گانه و بررسی این موضوع است که آیا خروجی دسته بندی صورت گرفته با پیش فرض اولیه دسته بندی محقق در مدل مفهومی (چهار گروه عوامل شخصی و فردی، عوامل مرتبط با ارکان آموزشی، عوامل محیطی و عوامل حمایتی دولت از کارآفرینی) همخوانی دارد یا دارای تفاوت در تعداد دسته ها و اسامی انتخابی برای نامگذاری ها است.

برای تعیین و تشخیص مناسب بودن داده ها برای تحلیل عاملی با استفاده از آزمون های KMO^۱ و بارتلت^۲ اقدام شده است. همانگونه که در منابع اماری تعیین شده، در صورتی که مقدار KMO کمتر از ۰/۵۰ باشد داده ها برای تحلیل عاملی مناسب نخواهند بود و اگر مقدار آن بین ۰/۵۰ تا ۰/۷۰ باشد همبستگی های موجود در بین داده ها برای تحلیل عاملی مناسب و اگر بزرگتر از ۰/۷۰ باشد متغیرها بسیار مناسب خواهند بود. که در این تحقیق با توجه به مقادیر KMO بدست آمده در سطح مناسب می توان گفت، که داده ها برای تحلیل عاملی مناسب بوده اند. به منظور چرخ عامل ها از روش واریانس استفاده شده و متغیرهایی که بار عاملی آنها بزرگتر از ۰/۵۰ بوده به عنوان بارهای عاملی معنی دار استخراج گردید.

در تحقیق حاضر علاوه بر مقایسه نظرات چند گروهی (تحلیل واریانس چند طرفه)، با مقایسه نظرات دو گروه (جنس، شاغل و غیر شاغل، سابقه کار کارآفرینی و وضعیت تاهل) نیز مواجه هستیم که از آزمون T استفاده شد است. بررسی ها نشان دهنده عدم وجود رابطه معنادار در خصوص این چهار متغیر با مقوله های ۲۰ گانه نهایی استخراجی بوده و در واقع می توان استنتاج نمود که نظرات تحت تاثیر شرایط فردی و شخصی گروه های پاسخگو قرار نداشته است. این بحث درباره، وضعیت تاهل، وضعیت اشتغال و وضعیت سابقه کارآفرینی نیز مورد بررسی قرار گرفته و فاقد وجود تفاوت معنادار بوده است.

به منظور پی بردن به متغیرهای زیربنایی سازنده یک پدیده یا تلخیص مجموعه داده ها از روش تحلیل عاملی استفاده می شود. تحلیل عاملی بطور کلی دارای دو نوع تحلیل عاملی اکتشافی و تحلیل عاملی تأییدی است. در تحلیل عاملی اکتشافی، پژوهشگر درصدد کشف ساختار زیربنایی مجموعه نسبتاً بزرگی از متغیرهاست و پیش فرض اولیه آن است که هر متغیری ممکن است با هر عاملی ارتباط داشته باشد. پژوهشگر در تحلیل عاملی اکتشافی هیچ نظریه اولیه ای درباره تعداد عامل ها ندارد. در تحلیل عاملی تأییدی پیش فرض اساسی آن است که هر عاملی با زیرمجموعه خاصی از متغیرها ارتباط دارد. حداقل شرط لازم برای تحلیل عاملی تأییدی این است که پژوهشگر در مورد تعداد عامل های مدل، قبل از انجام تحلیل، پیش فرض و نظر

جدول ۶: متغیرهای مربوط به هر یک از عوامل مقوله های ۲۰ گانه موثر بر کارآفرینی در دانشگاه پیام نور و میزان ضرایب بدست آمده از ماتریس دوران یافته

نام عامل	علامت	متغیرها	میزان ضرایب
مهارت ها و ویژگی های فردی	C _۱	مهارت ها و شایستگی ها و صلاحیت های فردی دانش آموختگان و دانشجویان	۰/۷۷۳
ویژگی های فردی	C _۲	نگرش ها، رفتارها و ارزش های دانش آموختگان و دانشجویان	۰/۶۲۵
ویژگی های فردی	C _۳	ویژگی های فردی و شخصیتی دانش آموختگان و دانشجویان	۰/۶۷۸
رویکردهای دانشگاه، محیط	C _۴	اهداف و رویکردهای پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان	۰/۸۳۸
محیط بیرونی و وضعیت	C _۵	ساختار و تشکیلات پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان	۰/۷۱۹
	C _۶	فراگیران پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان (میزان یادگیری، تجربه عملی، پیگیری درون و برون دانشگاهی)	۰/۷۱۳
	C _۷	مهارت اساتید پیام نور برای کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان	۰/۷۱۸

2- Bartellet Test

1 - Kaiser-Meger-Olkin

۰/۷۸۳	محتوای ارایه شده در پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان	C۸	محتوای کارآفرینی
۰/۷۳۸	فناوری آموزشی موجود در پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان	C۹	
۰/۷۳۹	روش‌های آموزشی مورد استفاده در پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان	C۱۰	
۰/۸۰۱	محیط آموزشی دانشگاه پیام نور برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان	C۱۱	
۰/۷۷۰	تسهیل‌ها و اقدامات کاهش موانع کارآفرینی فراهم شده توسط دولت برای کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C۱۲	تسهیلگری و حمایت دولت
۰/۶۶۱	حمایت‌های دولت برای کارآفرینی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C۱۳	
۰/۵۷۶	مشوق‌های فراهم شده توسط دولت برای کارآفرینی بر کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C۱۴	
۰/۷۹۸	عامل زمینه‌ای و محیطی مالی - اقتصادی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C۱۵	
۰/۷۰۸	عامل زمینه‌ای و محیطی اجتماعی- فرهنگی-ارزشی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C۱۶	محیط اقتصادی و اجتماعی- فرهنگی
۰/۶۴۲	عامل زمینه‌ای و محیطی سیاسی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C۱۷	
۰/۶۴۹	عامل زمینه‌ای و محیطی قانونی-حقوقی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C۱۸	
۰/۶۹۷	عامل زمینه‌ای و محیطی زیرساختی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C۱۹	
۰/۶۹۰	عامل زمینه‌ای و محیطی مدیریتی روی کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه پیام نور	C۲۰	

عامل تسهیلگری و حمایت دولت نامگذاری شده است در خود متغیرهای مانند تسهیل در موانع کسب و کار، حمایت از توسعه و صنعت و بنگاه کارآفرین و در نهایت تشویق فعالان کارآفرینی و تشویق مردم به کارآفرینی را در بر می‌گیرد.

عامل چهارم با مقدار ویژه ۴/۵۸۹ حدود ۱۵/۹۶۲ درصد از عوامل موثر بر موفقیت دانش‌آموختگان و دانشجویان سال آخر دانشگاه پیام نور در بحث کارآفرینی را در بر می‌گیرد و با نام محیط اقتصادی و اجتماعی- فرهنگی نامگذاری شده است. این عامل دربرگیرنده مقوله‌هایی نظیر محیط اقتصادی - مالی، محیط اجتماعی- فرهنگی- ارزشی، محیط سیاسی، محیط قانونی- حقوقی، محیط زیرساختی، محیط مدیریتی است.

چهار عامل فوق حدود ۷۲/۳۹۵ درصد از عوامل موثر بر موفقیت دانش‌آموختگان و دانشجویان سال آخر دانشگاه پیام نور استان تهران در بحث کارآفرینی را در بر می‌گیرد. عامل مهارت‌ها و ویژگی‌های فردی مهمترین عامل محسوب شده و سه عامل دیگر در پی آن قرار دارند.

نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های بدست آمده از تحقیق، میزان و سطح کارآفرینی در دانش‌آموختگان دانشگاه‌های پیام نور استان تهران در حد کم تا نزدیک به متوسط بوده و اثر عوامل چهارگانه در نظر گرفته شده موثر بر کارآفرینی در حد زیاد، مورد تأیید قرار گرفته‌اند.

بر اساس خروجی‌های تحقیق، مقایسه نظرات پاسخگویان بر حسب گروه سنی چهارگانه و گرایش‌ات تحصیلی سه گانه (علوم انسانی، علوم پایه، فنی مهندسی و کشاورزی) نشان می‌دهد که هیچگونه

تحلیل عوامل مقوله‌های ۲۰ گانه موثر بر کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان در دانشگاه پیام نور استان تهران نشان می‌دهد که چهار عامل نقش موثری در موفقیت کارآفرینی در دانشگاه پیام نور می‌توانند ایفا کنند. اولین عامل با مقدار ویژه ۵/۳۸۱ که عامل فردی نامگذاری شده است. ۱۹/۲۱۸ درصد از عوامل موفقیت را در خود جای داده است. این عامل دربرگیرنده مهارت‌ها و ویژگی‌های شخصی و فردی دانش‌آموختگان و دانشجویان سال آخر است. ویژگی‌هایی مانند اعتماد به نفس، وفاق و همگرایی، علاقمندی، پشتکار و استقامت، انگیزه لازم، حس نیاز به موفقیت و واکنش حساب شده و عقلایی از ویژگی‌های افراد بوده و تأکید روی مهارت فنی و مدیریتی از مهمترین این موارد می‌باشند. این بدین معناست که دانش‌آموختگان و دانشجویان، باید این مهارت‌ها و ویژگی‌ها را در خود تقویت نمایند.

عامل دوم با مقدار ویژه ۵/۲۷۷ حدود ۱۸/۸۴ درصد از عوامل موثر بر موفقیت کارآفرینی دانش‌آموختگان و دانشجویان سال آخر را در بردارد و به نام عامل رویکردهای دانشگاه، محیط بیرونی و وضعیت محتوای کارآفرینی نامگذاری شده است. این عامل بازگوکننده این موضوع است که برای موفقیت دانش‌آموختگان و دانشجویان سال آخر در بحث کارآفرینی در گام نخست ضرورت دارد که خود دانشگاه پیام نور، رویکردها و راهبردهای کارآفرینانه برای طی امور خود در پیش گیرد. تعامل خود با محیط‌های برون دانشگاهی و صنعتی را ارتقا بخشیده و در نهایت باید محتوای آموزشی مناسب برای توسعه کارآفرینی در دانشگاه تدارک ببیند. عامل سوم با مقدار ویژه ۵/۰۲۳ حدود ۱۸/۳۶۹ درصد از عوامل موثر بر موفقیت کارآفرینی را تبیین می‌نماید. این عامل که با عنوان

مرتبط با کارآفرینی سه راهبرد شناختی- تحلیلی، رفتاری- ارتباطی و موقعیتی- وضعیتی باید در دستور کار قرار گیرد. تا فرد بتواند با بهره گیری از این سه راهبرد، توان مهندسی سه گانه نیازها و انگیزه ها- منافع- مبادلات و تعامل های خود را داشته باشد.

*** از بعد ارکان آموزشی ذیل اهداف و رویکردهای دانشگاه، بحث ماموریت دهی به دانشگاه و ارزشیابی و ارزیابی دانشگاه حول شاخص های تحقق کارآفرینی دانشجویان باید در دستور کار قرار گیرد. در واقع نوعی حرکت به سمت دانشگاه نسل سوم طرح ریزی شود. از بعد ارکان آموزشی ذیل ساختار و تشکیلات باید تاکید روی قابلیت های ساختاری دانشگاه پیام نور و ارتقا توان پشتیبانی از فعالیت های کارآفرینی و همچنین قابلیت های سیستمی و فرآیندی دانشگاه پیام نور برای تقویت کارآفرینی قرار گیرد. ساخت ها و زیربخش های مرتبط با کارآفرینی در معاونت های سه گانه آموزشی، فرهنگی و پژوهشی، باید تقویت گردند. از بعد ارکان آموزشی ذیل شرایط فراگیران، باید تاکید روی ارتقا کفایت و کارآمدی آموزش های کارآفرینی و همچنین سطح بندی و همسان گزینی گروه های مخاطب آموزش های کارآفرینی، قرار گیرد. از بعد ارکان آموزشی ذیل شرایط آموزشگران و مدرسان دانشگاه پیام نور، باید تاکید روی ارتقا توانمندی و مهارت آموزشگران در مباحث کارآفرینی و همچنین طراحی سیستم پاداش و تنبیه آموزشگران مرتبط با خروجی های کارآفرینی باشد. از بعد ارکان آموزشی ذیل محتوا، باید تاکید روی بهره گیری از محتوای کاربردی و اثربخش، همچنین سطح بندی شده قرار گیرد. از بعد ارکان آموزش ذیل فناوری آموزشی، توصیه می شود که ارتقا فناوری های پایه و تقویت سطح دسترسی دانش آموختگان و دانش جویان به آنها صورت پذیرد. از بعد ارکان آموزشی ذیل روش های آموزشی، بهره گیری از روش های فعال آموزشی و انطباق روش های آموزشی با نظام یادگیری کارآفرینانه باید در دستور کار باشد. از بعد ارکان آموزشی ذیل محیط آموزش، توصیه به افزایش تعاملات دانشگاه با محیط های بیرونی خصوصا بحث ارتباط صنعت و دانشگاه است. توسعه ساختارها و زیربخش های درون دانشگاهی مرتبط با کارآفرینی می تواند این تعامل را قویتر کند.

*** در خصوص عوامل تسهیلگر منجر به کاهش موانع کسب و کار و کاهش مشکلات، دست دانشگاه بشکل مستقیم باز نبوده و تاکید باید روی جهت دهی سایر نهادها و دستگاه های مرتبط و تخصصی بیرونی بوده و اطلاع رسانی درون دانشگاهی از اقدامات انجام شده نیز اهمیت خاص دارد. در خصوص عوامل حمایتی تسریع کننده و تقویتی، تاکید باید روی اخذ سهمیه دانشگاهی و اطلاع رسانی خاص برای اعضای هیات علمی و دانشجویان باشد. درباره عوامل تشویقی، دو راهبرد تشویق موثر کارآفرینان و ارایه چهره مطلوب از کارآفرینی به کلیت جامعه باید در دستور کار قرار گیرد. *** درباره عامل محیطی و زمینه ای مالی- اقتصادی، تاکید باید روی آموزش اصول تامین مالی و مهندسی مالی و همچنین تحلیل بازارها برای دانشجویان قرار گیرد. درباره عامل محیطی و زمینه ای اجتماعی- فرهنگی- ارزشی، تاکید باید روی فرهنگ سازی، حساس سازی و اصلاح باورها نسبت به کارآفرینی باشد. درباره عامل محیطی و زمینه ای سیاسی نیز دانشگاه توان چندانی برای

تفاوت معنی داری بین نظرات پاسخگویان در خصوص مقوله های ۲۰ گانه نهایی استخراج شده وجود ندارد، یعنی همه گروه ها نظرات یکسانی در ارایه داده اند (نتایج تحقیقات کشاورز نشان می داد که درباره قصد کارآفرینانه بین گرایشات سه گانه تحصیلی تفاوت معنادار وجود دارد و گروه فنی و مهندسی و کشاورزی، از قصد کارآفرینانه بالاتری برخوردارند). علاوه بر مقایسه نظرات چند گروهی (تحلیل واریانس چند طرفه)، با مقایسه نظرات دو گروه (جنس، شاغل و غیر شاغل، سابقه کار کارآفرینی و وضعیت تاهل) نیز مواجه هستیم که از آزمون T استفاده شد است. بررسی ها نشان دهنده عدم وجود رابطه معنادار در خصوص این چهار متغیر با مقوله های ۲۰ گانه نهایی استخراجی بوده و در واقع می توان استنتاج نمود که نظرات تحت تاثیر شرایط فردی و شخصی گروه های پاسخگو قرار نداشته است. نتایج نشان داد که تفاوت معناداری در خصوص نظرات دختران و پسران پاسخگو درباره مقوله های بیست گانه وجود ندارد. این بحث درباره، وضعیت تاهل، وضعیت اشتغال و وضعیت سابقه کارآفرینی نیز مورد بررسی قرار گرفته و فاقد وجود تفاوت معنادار بوده است.

هدف از انجام تحلیل عاملی اکتشافی در تحقیق حاضر، دسته بندی مقوله های نهایی ۲۰ گانه و بررسی این موضوع است که آیا خروجی دسته بندی صورت گرفته با پیش فرض اولیه دسته بندی محقق (چهار گروه عوامل شخصی و فردی، عوامل مرتبط با ارکان آموزشی، عوامل محیطی و عوامل حمایتی دولت از کارآفرینی) همخوانی دارد یا دارای تفاوت در تعداد دسته ها و اسامی انتخابی برای نامگذاری ها است (۱۶).

تحلیل عوامل مقوله های ۲۰ گانه موثر بر کارآفرینی دانش آموختگان و دانشجویان در دانشگاه پیام نور استان تهران نشان می دهد که چهار عامل نقش موثری در موفقیت کارآفرینی دانش آموختگان در دانشگاه پیام نور می توانند ایفا کنند. ترتیب اثرگذاری این عوامل شامل عامل فردی و شخصی و صلاحیت ها، عامل عامل رویکردهای دانشگاه، محیط بیرونی و وضعیت محتوای کارآفرینی، عامل تسهیلگری و حمایت دولت و عامل محیط اقتصادی و اجتماعی- فرهنگی می باشند. همانگونه که مشاهده می شود، نتایج بدست آمده از تحلیل عاملی، همگرایی بالایی با نتایج بدست آمده از خروجی های ضرایب تغییرات (بخش توصیفی برای رتبه بندی) دارد.

پیشنهادات:

*** برای ارتقا مهارت ها و شایستگی ها و صلاحیت های فردی دانش آموختگان، پیشنهاد توسعه مفهوم تربیت در کنار مباحث تعلیم، برگزاری دوره های مهارتی، فراهم سازی بسترهای مناسب و شرایط الگو برداری و الگو یابی از افراد کارآفرین، بخشی از توصیه های قابل ارایه است. در بعد ارتقا مهارت ها باید به ترتیب روی مهارت های فنی، مهارت های مدیریتی و مهارت های ارتباطی دانش آموختگان، سرمایه گذاری شود. برای تقویت و اصلاح نگرش ها، رفتارها و ارزش های دانش آموختگان و دانشجویان در خصوص کارآفرینی باید روی حوزه روانی افراد کار نمود و با ارزش آفرینی های ملموس، تغییر ارزش ها و اصلاح رفتارها را رقم زد. برای تقویت ویژگی های فردی و شخصیتی دانش آموختگان و دانشجویان

Cooperation and Agriculture, fourth volume, number 15, pp. 17-40.

6. Linan, F., Rodrigues-Cohard, J.C. and Rueda-Cantucho, J.M. (2011). Factors affecting entrepreneurial intention levels: A role for education. *International Entrepreneurship Management Journal*, 7: pp 195-218.

7. Fan, Xinqiao & et al. (2022). Quality evaluation of entrepreneurship education in higher education based on CIPP model and AHP-FCE methods. *Frontiers in Psychology*. 4, Volume 13, pp. 1-12.

8. Philpott, K., Dooley, L., O'reilly, C. & Lupton, G. (2011). The entrepreneurial university: Examining the underlying academic tensions. *Technovation*, 31, pp 161-170.

9. Williams Middleton, K. (2013). Becoming entrepreneurial: gaining legitimacy in the nascent phase. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 19, pp 404-424.

10. Walter, S. G., and Block, J. H. (2016). Outcomes of entrepreneurship education: an institutional perspective. *J. Bus. Venture*. 31, 216-233. doi: 10.1016/j.jbusvent.2015.10.003.

11. Samin Egiro. (2022). 12 Main Theories of Entrepreneurship (Explained). *Googlesir.com*.

12. Malikpour, Kamran and Ali Delavar. (2014). The role of university education on the creation of entrepreneurial spirit and ways to promote it. *Educational research*. No. 31, pp. 31-58.

13. Amiri, Mehdi. (2014). Investigating obstacles to entrepreneurship development in Payam Noor University from the point of view of students (Case Study of Payam Noor Universities in South Fars). *Higher Education Journal*. Year 8, No. 32, pp. 93-114.

14. Ismailzadeh, Ameneh (2013). Investigating factors affecting the development and strengthening of women's entrepreneurship in women's cooperatives

مداخله گری نداشته و تاکید باید روی آگاه سازی، شفاف سازی و حساس سازی صورت پذیرد. درباره عامل محیطی و زمینه ای حقوقی- قانونی، آشنایی دانش آموختگان با حقوق اساسی، حقوق تجارت، حقوق معنوی و مالکیت فکری، اصول قراردادها، آشنایی با قوانین مالیات، بیمه، شهرداری و مواردی همانند باید در دستور کار باشد. در خصوص عامل محیطی و زمینه ای زیرساختی، دانشگاه صرفاً می تواند با فراهم سازی یا تسهیل در دسترسی دانشجویان به امکانات و تجهیزات، مکان فیزیکی برای استقرار و مواردی همانند موثر باشد. درباره عامل محیطی و زمینه ای مدیریتی، توسعه توانمندی های مدیریتی و آشنایی با اقدامات درون بخشی، بین بخشی و فرابخشی کارآفرینی توسط دانشجویان، باید در دستور کار قرار گیرد.

References

1. Zia, Babak and Mehdi Tajpour. (2014). Designing and explaining the comprehensive model of academic entrepreneurship in Tehran University Science and Technology Park. *Executive management research paper*. The seventh year, number 4, pp. 73-90.

2. Deveci, I., & Seikkula-Leino, J. (2018). A review of entrepreneurship education in teacher education. *Malaysian Journal of Learning and Instruction*. 15 (1), pp. 105-148.

3. Yazdan Panah, Masoud and Tahereh Zabeidi. (2016). The effect of entrepreneurial characteristics on entrepreneurial intention in Ramin University of Khuzestan. *Research and Planning Quarterly in Higher Education*, 23(2), pp. 115-131.

4. Jabeen, F., Faisal, M. N., & Katsioloudes, M.I. (2017). Entrepreneurial mindset and the role of universities as strategic drivers of entrepreneurship: Evidence from the United Arab Emirates. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 24 (1), pp. 136-157.

5. Watankhah, Nasim and Korosh Rezaei Moghadam (2014). The components and obstacles of creating an entrepreneurial faculty from the perspective of students who are members and non-members of the student cooperative of the Faculty of Agriculture of Shiraz University.

in Tehran province. Master's thesis of Islamic Azad University, Rodhan branch.

15. Ahmadpour Dariani, Mahmoud. (2013). Entrepreneurship: definitions, theories and models. Tehran: Pardis Company.

16. Amini Bidakhti. Ali Akbar. (1386). Development of academic entrepreneurship (concepts, models, opportunities, challenges and solutions). Tehran: National conference of higher education and entrepreneurship (past, present and future.)